

N I E U W S

Stedenband

Interview met Joyce Huisman

Pagina 10

Joyce Huisman is al bijna vanaf het begin betrokken bij de stedenband en ze heeft heel wat meegemaakt in die tijd.

Grenzeloze liefde

Pagina 18

Verslag van een vrolijke musical die laat zien dat liefde voor een ander en voor muziek grensoverschrijdend kan zijn.

COLOFON

Redactie

Lilian Eeffing
Erwin van Klinken

Vormgeving

Lilian Eeffing

Cartoon

Jan-Willem Spakman

Verder werkten mee

Marjo van Dijken
Arjen Drost
Elvira Isaeva
Rudy Kapsenberg
Olga de Kort
Ammy de Raad
Mariëtta de Waard

Stichting Stedenband Groningen-Moermansk

Postadres
Postbus 1667
9701 BR Groningen
Nederland

Bezoekadres | op afspraak
Europaweg 8
9723 AS Groningen
Nederland

Telefoon
+31.50.36.76.168

www.groningenmoermansk.nl
stedenband.moermansk@groningen.nl

Rekeningnummer
2839949

In dit nummer

Voorwoord	3
Een woelige zomer	4
Stichting Ruslandia Groningen	7
Evaluatie en plannen WLG	8
De Nederlandse consul in Groningen	9
Een geschiedenis van 25 jaar stedenband	10
Twee voorzitters met elkaar in gesprek	14
Jubileum	17
'Love story' in het Skype-tijdperk	18
Activiteitenplan 2014	22

Voorwoord van de voorzitter

Marjo van Dijken

Wat we er ook verder van vinden: aan niemand in Nederland hoeft nog te worden uitgelegd waar Moermansk ligt – een conclusie met een zwart randje, dat wel.

Komend jaar (2014) bestaat de Stedenband Groningen-Moermansk 25 jaar en ik vind dat wel degelijk een reden voor iets feestelijks, ook onder de huidige omstandigheden. Sterker nog: juist onder de huidige omstandigheden!

De stedenband is in 1989 niet opgezet om te dienen als fanclub voor Rusland, wél om een opening te forceren in het destijds bestaande IJzeren Gordijn, om contact te leggen met burgers, om van elkaar te leren binnen die contacten. En natuurlijk hebben Russen bij ons zaken aangetroffen waarover ze hun wenkbrauwen fronsen – omgekeerd was en is dat ook het geval.

Maar juist doordat we ons aan elkaar verbonden hebben, zijn en blijven we in gesprek. Geen misverstand daarover: ook over moeilijke onderwerpen spreken we, en dat blijkt heel goed mogelijk. Dat kritisch en toch respectvol daarbij hand in hand gaan is voor ons het uitgangspunt. Heel stiekem denken we dan ook dat het geen toeval is dat uitgerend in Moermansk een ontmoetingscentrum is geopend voor homoseksuelen. Officieel voor: LGBT– Lesbian, Gay, Bi-sexual and Transgender.

U mag erop vertrouwen dat wij de lastige onderwerpen blijven agende-

ren, ook wanneer we ons richten op de ‘feestagenda’ van komend jaar. Wij hopen u te ontmoeten bij door ons te organiseren activiteiten: onze donateurs zijn ons bijzonder dierbaar en om meer dan alleen financiële redenen. U maakt door uw betrokkenheid immers bovenal duidelijk dat er een breed draagvlak bestaat voor onze stedenband! Hoe de relatie met Moermansk zich verder zal ontwikkelen en of we ook te zijner tijd het 50-jarig bestaan gaan vieren: het antwoord daarop blijf ik u schuldig. Wel durf ik te voorspellen dat door het warm houden van de contacten wij op termijn niet alleen getuige kunnen zijn van positieve veranderingen, maar daar ook een bijdrage aan kunnen leveren!

Dus: noteer alvast 16 maart in uw agenda, tussen 14.00 en 17.00 bent u van harte welkom in de A-kerk te Groningen om het 25-jarig jubileum met ons mee te vieren.

Ik hoop u daar te ontmoeten in de zekerheid dat het een bijzondere middag voor ons allemaal zal zijn!

Een woelige zomer

Door Rudy Kapsenberg

LGBT is een afkorting die je steeds vaker ziet en leest. Het is een Engelse afkorting en staat voor Lesbian, Gay, Bisexual and Transgender. LGBT-emancipatie is een internationale term geworden die meer betekent dan het vroeger veelgebruikte woord homo-emancipatie.

Situatie in Moermansk

Binnen de stedenband is de positie van homoseksuelen weleens te sprake gekomen. Maar tot een zelfstandig project is het niet gekomen. Al in de jaren negentig waren er binnen de stedenband wel projecten rondom seksuele voorlichting, alcohol- en drugsgebruik en seksueel overdraagbare ziekten. Wat daarbij opviel was dat dit allemaal onderwerpen waren, die men in Rusland het liefst zo ver mogelijk van kinderen en van school wilde weghouden. Zolang er niet over werd gepraat, bestond het onderwerp niet als zodanig. Als Nederlander kun je je daar slechts over verbazen, zeker als je weet dat de problemen op het gebied van gelijke rechten in Rusland gigantisch zijn.

De mensen die het slachtoffer werden van intimidatie en geweld, werden geschaard onder de noemer uitschot, criminelen, drugsgebruikers en prostituees. Hun lot deed er niet toe. Wat niet wegneemt dat hulpverleners uit Groningen en Moermansk steeds goed contact met elkaar hadden en de hulpverleners in Moermansk wel degelijk hun best deden er het beste van te maken. Maar het maatschappelijke klimaat maakte het hen niet gemakkelijk.

Door dit maatschappelijk klimaat is het voor een politicus als president Poetin eenvoudig om populair te worden met maatregelen die de rechten van minderheden inperken. Zoals dat nu bij homoseksuelen het geval is. De nieuwe wet die deze zomer van kracht

geworden is, verbiedt iedere vorm van propaganda over homoseksualiteit voor mensen onder de 18. Ook overweegt men kinderen die opgroeien bij homoseksuele stellen uit huis te plaatsen.

Het hoeft geen betoog dat deze maatregelen in Nederland met verontrusting gevolgd worden.

Bezoek en uitwisseling

In september 2012 bezocht burgemeester Rehwinkel Moermansk. Op zijn verzoek was er tijdens dit bezoek ook een ontmoeting met een vertegenwoordiger van het LGBT in Moermansk. De conclusie van dit gesprek was dat homoseksuelen in Moermansk een redelijk normaal leven hebben en dat de lokale overheid hen niet vervolgt. Ze moeten er 'slechts' voor oppassen dat ze niet te veel opvallen in het openbare leven.

Juist in de week dat burgemeester Rehwinkel op bezoek was, werd het 'House of Equality' oftewel 'Dom Ravensva' geopend. Dit is een plek waar homoseksuelen en andere minderheden geholpen worden met hun psychische en maatschappelijke problemen. Het House of Equality is een zelfhulpgroep van en door minderheden. In dat gesprek tussen burgemeester en LGBT Moermansk werd aangegeven dat het LGBT Moermansk graag in contact zou komen met het LGBT Groningen. Bij terugkomst heeft de burgemeester dit verzoek neergelegd bij het LGBT Groningen.

Al in november 2012 was een enthousiaste club mensen bij elkaar in het kantoor van de stedenband om de mogelijkheden en plannen te bespreken. Er is toen nadrukkelijk op gewezen voorzichtig te zijn vanwege het gevoelige karakter van het thema.

In maart 2013 bracht Sergey Alekseenko een bezoek aan Groningen. Sergey is voorzitter van het LGBT in Moermansk en oprichter van het House of Equality. Met hem konden de Groningers over alles praten en plannen maken

Veel ontmoetingen met aardige mensen, goede gesprekken, kortom genoeg stof voor een mooie documentaire. Tot op de allerlaatste dag was er niets aan de hand. De Moermanskers en de Groningers waren neergestreken op een 'toerbaza' aan de Tuloma-rivier. Zo'n 40 km buiten Moermansk in de ongerepte arctische natuur. Een toerbaza is een 'toeristische basis' en heeft wat weg van een jeugdherberg of scoutingkamp. Houten barakken met stapelbedden en buiten een kampvuurtje. Kris heeft daar een

voor de toekomstige samenwerking.

Kris van der Veen, zelf voorzitter van het LGBT Groningen, had het plan een documentaire te maken over het LGBT Moermansk. Ook Sergey leek dit een goede manier bij een breder publiek bekendheid te creëren over het leven in Moermansk. De zomervakantie leek het ideale moment om deze film te maken.

Zo vertrok Kris met drie anderen naar Moermansk en hij beleefde daar een geweldige week zoals we dat ook van alle andere mede door de stedenband geïnitieerde initiatieven kennen.

enthousiast verhaal gehouden over het leven van de LGBT'er in Groningen en in Nederland. Een verhaal dat in scherp contrast staat met het leven in Rusland.

Arrestatie

Kris en zijn medereizigers keken terug op een geslaagde week met veel interessante en nuttige ontmoetingen. Ze waren al bezig de spullen te pakken en zich voor te bereiden op de reis terug naar Nederland de volgende ochtend. Het is dan zondag 21 juli.

Plotseling werd de toerbaza bestormd door tien politieagenten. Sommige in uniform en andere gekleed als burger. De belangstelling ging gericht uit naar de Nederlanders. Ze werden apart gezet in een koude ruimte zonder eten of drinken. Negen uren lang werden ze 'verhoord'. Men wilde weten hoe men aan het visum was gekomen om Moermansk te bezoeken. Dat was niet zo moeilijk om uit te leggen, het was namelijk een onderwerp dat altijd en voor ieder project door de stedenband geregeld werd. Er bestaat zelfs een visumverdrag tussen de Europese Unie en Rusland waar de stedenbanden uitdrukkelijk in genoemd worden. Hierin staat onder meer vermeld welke spelregels er gelden voor een visum in het kader van de stedenband.

Ondanks dat het visum aan al deze regels voldeed werd het door de politieagenten in Moermansk betwist. Dat het was afgegeven door de Russische consul in Den Haag had voor de agenten geen meerwaarde. Er zou sprake zijn van misbruik van het visum en daar stond een boete op van 100 euro per persoon. Deze boete is door de groep betaald. Ook wilde men weten of er contact was geweest met minderjarigen. Dit kon met klem ontkend worden, omdat Kris steeds aan iedereen als eerste had gevraagd of ze al meerderjarig waren.

Na het verhoor konden de vier 's avonds laat terug naar het hotel. Maar van de reis naar Nederland de volgende ochtend kon geen sprake zijn. Men moest zich 's ochtends melden bij de rechtbank in Moermansk. Intussen was het thuisfront geïnformeerd en werd waar mogelijk hulp en raad gezocht. Er ontstond een waar mediacircus tot ver over de landsgrenzen van Nederland. De minister van Buitenlandse Zaken Frans Timmermans zette zich voor het viertal in. Het Noorse Consulaat in Moermansk dat, op verzoek, ook de Nederlandse belangen behartigt in Moermansk was bijzonder behulpzaam.

We zullen waarschijnlijk nooit weten

of het het mediageweld was of de grote diplomatieke inzet of een geheel andere reden. Vaststaat dat de Moermanskse rechter aan het eind van de dag geen rechtsgrond zag voor een proces. De groep was vrij om naar huis te gaan!

Wat blijft is dat men zich reuze geïntimideerd en bedreigd heeft gevoeld. Later kwam er nog een brief van de Russische autoriteiten waarin vermeld stond dat het viertal de komende drie jaren niet meer welkom is in Rusland.

Gevolgen

Voor de stedenband is het nu de vraag wat nu nog de waarde is van een stedenbandvisum. Hoe moet je voortaan omgaan met thema's die elders zo gevoelig liggen?

Wat we toen nog niet wisten, is dat dit incident er slechts één was in een lange reeks van incidenten tussen Nederland en Rusland. En dat nog wel tijdens het vriendschapsjaar. Maar misschien juist wel daarom. Als je zo intensief met elkaar omgaat komen de cultuurverschillen nog sterker naar voren en kan het weleens botsen.

De uitdaging voor de toekomst ligt erin hoe je weer normaal met elkaar om kunt gaan. De belangen van beide landen zijn zo groot dat er vroeg of laat wel een oplossing moet komen.

Kris van der Veen kan zijn documentaire ondanks alle tegenslagen toch afmaken. Mogelijkerwijs is de première nog voor het einde van dit jaar. De film heet '5.000 roebel', genoemd naar een gangbare boete die homoseksuelen vaak opgelegd krijgen.

Stichting Ruslandia Groningen

Door Elvira Isaeva

Begin deze eeuw bleek dat er bij Russische immigranten in Nederland steeds meer vraag kwam naar het in stand houden van de Russische taal en cultuur. Om in deze behoefte te voorzien is in 2004 Stichting Ruslandia opgericht.

Hieruit vloeide al snel de Russische school voort. Alle immigranten waren het erover eens dat betrokkenheid van de kinderen essentieel was voor het slagen van de doelstelling. Zo zouden zij makkelijker contact kunnen onderhouden met hun families in Rusland. Centraal in deze school stond gedegen onderwijs in de Russische taal en een solide kennismaking met de Russische tradities, geschiedenis en literatuur. Professionele Russische docenten boden ook muziek en tekenlessen aan, waardoor de kinderen met plezier naar de school kwamen. Er zijn tegenwoordig zo'n dertig kinderen in de leeftijd van 2-3 jaar tot 12 jaar.

Tegenwoordig biedt Stichting Ruslandia tevens volwassenonderwijs aan. Hieronder vallen Russische taal- en cultuurles-

sen en Nederlandse les voor Russisch sprekkenden. Tevens geven de docenten teken- en handvaardigheidslessen voor kinderen en volwassenen en zijn er plannen om toneel- en dansworkshops te initiëren.

Verder heeft de school vergevorderde plannen peuters met hun ouders naar school te laten komen om zo spelenderwijs de kleintjes het Russisch eigen te laten maken. Door de aanwezigheid van de ouders kunnen zij de behandelde lesstof tevens thuis oppakken en uitwerken.

Alle lessen, cursussen en workshops worden gegeven door gediplomeerde, enthousiaste docenten met veel ervaring.

Voor meer informatie www.groningen-russischeschool.nl

Evaluatie en plannen uitwisseling WLG en Gymnasium Nr.1 Severomorsk

Door Arjen Drost

Het thema voor het gezamenlijk onderwijsproject in het schooljaar 2012-2013 was 'Vriendschap en Samenwerking', wat heel goed past bij het twintigste jubileumjaar van onze contacten. Het is ook bijzonder dat tegelijkertijd Nederland in 2013 het jaar van Rusland viert.

Er is veel gebeurd in de afgelopen twintig jaar. Er is veel wederzijds contact tussen leerlingen en de docenten geweest, er zijn veel projecten bedacht en uitgevoerd en er zijn ruim vijftien bezoeken van de verschillende groepen leerlingen en docenten geweest. Verschillende generaties docenten en leerlingen zijn betrokken geweest bij de samenwerking. En elk jaar opnieuw merken wij hoe belangrijk het is voor onze leerlingen en welke invloed het op hun interesses, contacten, ontwikkeling en ook op hun toekomst heeft.

Er zijn verschillende perioden geweest in onze samenwerking. Vanaf de briefwisseling door de enkele acties en projecten naar gezamenlijke onderwijsprojecten, die uit deze samenwerking ontstonden en waar het hele jaarlaag 5 op het Willem Lodewijk Gymnasium be-

trokken bij was. Wij blijven verder zoeken naar nieuwe vormen en mogelijkheden. Sociale instrumenten als Skype en Facebook spelen inmiddels ook een belangrijke rol in onze contacten, deze en andere middelen zijn inmiddels al een vast onderdeel geworden van onze samenwerking.

Afgelopen schooljaar zijn we weer begonnen met een nieuw idee dat de komende jaren verder ontwikkeld wordt. We koppelen onze samenwerking niet alleen meer aan het project in klas 5 op het WLG, maar geven het ook een eigen invulling. We werken rondom een gekozen thema, waar zowel leerlingen uit Gymnasium 1 als de WLG-ers hun onderzoeken maken. De beste werken kiezen we uit voor de gezamenlijke afsluitende conferentie, die op een van de scholen plaatsvindt. De fysieke uitwis-

seling met een reis naar een ander land blijft essentieel voor onze samenwerking.

Nieuwe plannen

Op Gymnasium Nr. 1 en het Willem Lodewijk Gymnasium wordt de komende maanden gewerkt aan een invulling van het nieuwe project voor 2013/2014. Het thema voor komend school jaar heeft echter nog geen naam gekregen. Het is nog niet geheel duidelijk of het over toekomst, over de plannen of over de dromen van de leerlingen zal gaan.

In het voorjaar staat de gezamenlijke afsluiting van het project weer gepland, op Gymnasium Nr. 1. Twee docenten en minimaal vier leerlingen van het WLG zullen hiervoor een bezoek brengen aan Severomorsk. Naast een cultureel programma zullen ook de uitgevoerde projectactiviteiten aan bod komen. We zien de uitwisseling nog steeds als de belangrijkste pijler onder de samenwerking. Tijdens deze intensieve week leren we elkaar te begrijpen, te respecteren, te waarderen, en kijken we samen naar de toekomst.

De Nederlandse consul-generaal in Groningen

Door Ammy de Raad

Op 16 september jl. kwam Jennes de Mol, sinds enkele jaren Nederlands consul-generaal in St. Petersburg, naar Groningen. Aanleiding van dit bezoek was de stedenband tussen Groningen en Moermansk en in het bijzonder het beladen bezoek van Kris van der Veen aan Moermansk. Kris was namens LGBT Groningen in juli afgereisd naar Moermansk. In de pers zijn de problemen die hij met zijn groep ondervond breed uitgemeten. Het Nederlandse consulaat was nauw betrokken bij deze zaak en naar aanleiding daarvan kwam de consul dit nog eens persoonlijk nabespreken met de burgemeester en de betrokken personen. Daarnaast had hij een lunch met een aantal vertegenwoordigers van de economische handelsmissie van april. Hier zou onder andere over een vervolg op deze missie gesproken worden.

Op deze dag gaf Jennes de Mol ook

een college aan studenten die in Rusland geïnteresseerd zijn. Hij heeft veel ervaring in het contact met Russen. Hij heeft behalve in St. Petersburg ook in Moskou, Genève, Praag en Uruzgan gewerkt. De Mol heeft rechten en klassieke talen gestudeerd en spreekt goed Russisch.

Waarde van het consulaat

Voor onze stedenband is het consulaat in St. Petersburg van grote waarde. De handelsmissie die in april vanuit Groningen naar Moermansk ging werd mede ondersteund door het consulaat. De Mol was toen ook zelf in Moermansk en heeft in die week ook veel contact gehad met het bestuur en de medewerker van het stedenbandkantoor in Moermansk. Het hierdoor ontstane contact met de stedenband bleek erg belangrijk

toen de problemen rond Kris en zijn visum ontstonden. De adviezen van De Mol zijn waardevol gebleken. Nog steeds onderhoudt hij contacten met onze mensen in Moermansk. Een goede zaak nu in Rusland ngo's – en zo wordt de stedenband daar beschouwd – sterk in de gaten gehouden worden en bij het minste vergrijp een verbod kunnen krijgen om buitenlands geld te ontvangen.

Stedenband Groningen-Moermansk

Tot slot van zijn bezoek aan Groningen had Jennes ook nog een ontmoeting met Marjo van Dijken en Rudy Kapsenberg van de stedenband. Zijn visie op de stedenband is dat er naast veel uitwisseling tussen burgers van beide steden op sociaalmaatschappelijk thema's er ook een belangrijke economische component moet zijn. Als onderwerpen noemde hij: sport en sporteducatie, maar ook schaken. Verder waren alle aanwezigen het erover eens dat obesitas en sociale integratie onderwerpen zijn die in beide steden spelen. Het zou goed zijn als er meer mensen uit Moermansk naar

Groningen zouden kunnen komen om zodoende ervaringen uit te kunnen wisselen.

Op economisch en energiegebied zijn de handelsmissies belangrijk, de stedenband heeft door zijn contacten in Moermansk hierbij een belangrijke en ondersteunende rol. De sancties die Kris en zijn groep opgelegd kregen (drie jaar Rusland niet meer in en een forse boete voor een verkeerd verkregen visum), hebben de aandacht van het ministerie van Buitenlandse Zaken.

Nieuwe gebeurtenissen

Na het bezoek van 16 september is er veel gebeurd. Greenpeacemedewerkers werden in september vastgezet in Moermansk en er waren grote problemen met het wederzijdse ambassadepersoneel. Daarnaast is ons koninklijk paar op bezoek geweest in Moskou. Het consulaat is bij al deze zaken betrokken en 'onze Groningse zaak' is er nu één in een langere ketting. We wensen Jennes de Mol en zijn medewerkers veel sterkte en diplomatiek succes toe.

Een geschiedenis van 25 jaar stedenband

Interview met Joyce Huisman, bestuurslid

Door Mariëtta de Waard

Vertel eens wat over jezelf: heb je altijd iets met Rusland gehad of is dat pas later begonnen?

Mijn Russische vrienden zeiden weleens tegen mij: 'U tebya russkaya dusha!' Dit betekent 'je hebt een Russische ziel!'. En

dat bleek gek genoeg te kloppen; veel later kwam ik erachter dat een van mijn voorouders in de 17de eeuw als 'chirurgijn' van Peter de Grote had gefungeerd toen die in Amsterdam was. Hij is daarna door Peter de Grote meegenomen

naar Rusland en heeft hem onder andere geholpen met het opzetten van de eerste apotheek in St. Petersburg, dat toen net uit de grond gestampt werd. Dus ik heb wel iets Russisch in mijn achtergrond ...

Maar tijdens mijn jeugd en ook daarna had ik eigenlijk niks met Rusland. Ik ben pas later bij Rusland betrokken geraakt, eigenlijk via mijn kinderen – ik heb vier kinderen, twee zoons en twee dochters. Het begon allemaal in 1991, de tijd van de perestrojka. Er kwam toen in Rusland steeds meer belangstelling voor

waarbij ik bewust koos voor een gezin (in St. Petersburg) met kinderen, in hun geval drie dochters, van ongeveer de leeftijd van mijn eigen kinderen.

En daarmee komen we bij de volgende vraag: wat zijn voor jou de meest waardevolle contacten met mensen in Rusland geweest?

Ik heb toen in het Engels een brief geschreven aan dit gezin, en kreeg een maand later antwoord van de vader.

‘ander’ onderwijs: Montessori, Jenaplan, de Vrije School, en er kwamen dan ook Russen naar Nederland om kennis op te doen over deze schooltypen.

Mijn kinderen zaten toen op de Vrije School, en op een dag kwamen ze enthousiast thuis met het verhaal dat er van die leuke Russen op school waren geweest die muziek hadden gemaakt met houten lepels, pannen en van alles en nog wat. Diezelfde avond gaven deze Russen een concert in het Universiteits-theater, en daar ben ik naartoe gegaan. In de pauze lagen er briefjes op tafel met adressen van Russen die graag met Nederlanders wilden corresponderen. Ik heb toen zo’n briefje meegenomen,

Zowel de man als de vrouw waren musicus. Hieruit is een geweldige vriendschap ontstaan.

In de zomer van 1992 ben ik toen voor het eerst naar Rusland gegaan en heb bij deze mensen gelogeed op hun datsja in de bossen bij St. Petersburg. Een piepklein huisje, twee kleine kamertjes, heel primitief. Desondanks kan ik wel zeggen dat dit een van de meest intensieve en waardevolle ervaringen van mijn leven is geweest. Ik voelde me zo ‘verwant’ met deze mensen. Dit contact is altijd blijven bestaan. Ik ben steeds bij ze betrokken gebleven, zowel in de goede als in de slechte tijden, want die waren er ook: tragischerwijs zijn beide

ouders aan kanker overleden, binnen vijf jaar na elkaar. Maar met de dochters heb ik nog steeds contact; echt een vriendschap voor het leven!

Hoe ben je bij de Stedenband Groningen-Moermansk betrokken geraakt?

Deze vriendschap was voor mij de aanleiding iets met Russisch te gaan doen, want van het gezin sprak alleen de vader Engels. Ik ben een cursus Russisch gaan volgen aan de Volksuniversiteit, en ben ook lid geworden van de Stedenband, hoewel niet meteen van het bestuur.

Dit betekende voor mij het begin van een periode van fantastische uitwisselingen, waarvan veel via de Stedenband. We hebben allerhande Russen over de vloer gehad: schakers, musici, een heel basketbalteam ... Wij hadden een groot huis aan de Radesingel en dat was een geliefde pleisterplek voor de Russische gasten. Ik was echt de 'baboesjka van de Stedenband'!

En dat was – en is – dus voor mij altijd de grote waarde van de Stedenband: de uitwisselingen, de projecten, en vooral dus de contacten die daaruit voortvloeiden: het 'menselijk niveau'.

In 25 jaar is er veel veranderd. Wat zijn volgens jou de grootste veranderingen voor de Stedenband geweest?

Het is naar een ander niveau getrokken; het is allemaal veel meer 'politiek' geworden en minder persoonlijk. Dit heb ik ook wel gevoeld bij mijn meest recente project voor de Stedenband, de tentoonstelling van kindertekeningen. Er was zoveel aandacht voor de 'bonzen' en ik vond eigenlijk dat alle aandacht naar de kinderen moest gaan! Want die hadden tenslotte de tekeningen gemaakt ...

Je hebt het over allerlei uitwisselingen en projecten die in het verleden via de Stedenband hebben plaatsgevonden. Is

dat nu nog zo intensief?

Er zijn nog allerlei projecten, maar bij veel daarvan word je als bestuurslid niet meer zo betrokken. Maar natuurlijk zijn er nog wel voorbeelden te noemen van intermenselijk contact: het bezoek van het Stedenbandbestuur uit Moermansk in 2011, en dan vooral de fantastische kookworkshop! En dus ook de al genoemde tentoonstelling van kindertekeningen.

Dit jaar is Moermansk een paar keer negatief in het nieuws geweest, met de arrestatie van de LGBT-leden in juli en van de Greenpeaceleden in oktober. Wat vind je daarvan?

De huidige mensenrechtensituatie in Rusland gaat me, ondanks of misschien juist wel dankzij mijn 'Russische ziel', heel erg aan het hart. Ik blijf me betrokken voelen bij Rusland: gisteren nog op de televisie een interview gezien met Derk Sauer, heb ook het boek van Politkovskaja gelezen. Je zou mij een 'kritisch volger' van Rusland kunnen noemen. Het is en blijft een moeilijk land, en het is zeker geen rechtsstaat. De situatie van de gewone Rus, die bij een onrechtvaardige behandeling vaak geen kant uit kan, raakt me zeer.

Dit jaar is uitgeroepen tot het Nederland-Rusland Vriendschapsjaar. De laatste tijd zijn de betrekkingen tussen Nederland en Rusland onder druk komen te staan. Zo gaan er stemmen op om het Ruslandjaar stop te zetten en de Winterspelen in Sotsji te boycotten. Wat vind je daarvan?

Tja, dat hadden ze eerder moeten bedenken! Deze reactie vind ik echt te kort door de bocht; wat hoop je ermee te bereiken?

Zoals ik hiervoor al aangaf heb ik zeker moeite met de huidige Russische politiek. Er is sprake van een toenemende wetteloosheid: zo worden de contacten met buitenlandse ngo's steeds slechter.

Ben je nog van plan mee te doen aan activiteiten in het kader van het Ruslandjaar, en zo ja, welke en waarom?

Ja, ik volg de activiteiten nauwkeurig. Ik ga zeker naar de debataavond met Jelle Brandt Corstius georganiseerd door Forum Images (27 t/m 30 november), en ik verzorg op 30 november ook een stand van de Stedenband tijdens de Week van de Russische Taal en Cultuur die wordt georganiseerd door de Rijksuniversiteit Groningen. En waarschijnlijk doe ik ook nog aan andere activiteiten mee.

Welke rol zie jij in de toekomst weggelegd voor stedenbanden in het algemeen en onze Stedenband in het bijzonder?

Ik vind het van wezenlijk belang dat er contacten worden gelegd, niet op hoog politiek niveau, maar op *menselijk* niveau. Juist door die basale contacten krijg je en kweek je begrip voor andere landen en mensen. Dit blijft enorm belangrijk. En hier is voor de Stedenband een heel belangrijke rol weggelegd, ook in de toekomst!

Heb je nog voorstellen voor eventuele veranderingen in de toekomst voor de Stedenband die het werk van de Stedenband zouden kunnen verbeteren?

Allereerst het bestuur: VERJONGING!!

Het moet niet te veel een oude-mensenclub worden. Ik heb hier in het verleden ook aan gewerkt, en vind dat we hieraan moeten blijven werken.

Wat betreft het bestuur, het heeft lang ontbroken aan een dagelijks bestuur. Die situatie is sterk verbeterd toen Ammy de Raad op het kantoor is komen werken en administratieve ondersteuning is gaan geven.

Verder was het vroeger natuurlijk allemaal veel gemoedelijker. We hadden een eigen pandje aan de Meeuwerderweg, en daarna gingen we altijd samen naar het café ernaast wat drinken. Het is nu allemaal zakelijker geworden, maar dat is logisch – alles ontwikkelt zich nu eenmaal.

Zou je nog iets willen vermelden dat nog niet ter sprake is geweest?

Ik wil eigenlijk alleen nog kwijt dat één van de dingen die ik van mijn Russische vrienden heb geleerd, het aanbieden van cadeautjes is – ik bedoel het uitzoeken van iets persoonlijks voor mensen, en vooral ook het spreken daarbij. Ik ben dus ook binnen de Stedenband bijna altijd degene die dat doet. Ik vind het echt geweldig leuk om voor iedereen iets persoonlijks uit te zoeken en daar dan een verhaal aan te koppelen.

Twee voorzitters met elkaar in gesprek

Interview met oud-voorzitter Hans Morssink

Door Marjo van Dijken

Het aanstaande vijfde lustrum nodigt uit tot terugzien. In de taakverdeling valt mij ook een interview ten deel en mag ik gaan ontdekken wat het verschil is tussen het zelf schrijven van een verhaal en het getrouw noteren van de uitspraken van de geïnterviewde ... Ik spreek mijn voorganger Hans Morssink in het gemeentehuis van Leek waar hij, na een lange politieke en ambtelijke carrière in Stad, momenteel wethouder is. Wij tutoyeren elkaar na een warme begroeting.

Hoe ben je bij de Stedenband Groningen-Moermansk betrokken geraakt?

Eind jaren negentig zocht de Stedenband een nieuwe voorzitter en werd ik, slinks, benaderd met de vraag of ik niet 'iets' wilde met de Stedenband. Op dat moment zat ik (na mijn wethouderschap) weer in de gemeenteraad en die combinatie leek me niet zuiver. In 1998 veranderde die situatie en ben ik een tijdje mee gaan lopen, 'op zicht' dus. Het resulteerde in een voorzitterschap dat geduurd heeft tot 2011.

Wat zijn voor jou de grootste veranderingen geweest in die periode van de Stedenband?

Ik noem er twee: in het begin stuurden we vanuit Groningen mensen voor een week of zes die kant op en herhaalden dat na een half jaar. Sven Standhardt was een van die pioniers. Het leggen van contacten werkte op die manier wel maar het onderhouden daarvan was een stuk lastiger. Nu bemensen de Russen zelf een bureau met een coördinator,

waardoor ook aan hun kant veel meer activiteiten van de grond komen. Met name die andere grote verandering, de communicatiemogelijkheden van tegenwoordig, is van enorme invloed geweest op onze samenwerking: in de beginjaren was telefonisch contact zo goed als onmogelijk en van brieven wist je nooit of ze hun bestemming wel bereikten. Nu mailen we en komen we veel sneller tot zaken via een geregeld en persoonlijk contact.

Wat beschouw jij als je mooiste herinnering?

Even een toelichting: ik was, toen toenmalig burgemeester Jos Staatsen de gemeenteraad liet weten dat we een stedenband hadden met een Russische stad, behoorlijk sceptisch en vroeg me af wat daar het nut van was of zou moeten zijn. Goed, en toen bezocht ik, als voorzitter, voor de eerste maal Moermansk, in het gezelschap van onder anderen toenmalig wethouder René Paas. Het avondprogramma bestond uit een ont-

moeting met vertegenwoordigers uit Moermansk, en ik was verbijsterd! Een zaal vol mensen 'die iets hadden met Groningen', mensen (burgers!) uit de sport, cultuur, onderwijs en, uiteraard, de nodige bestuurders. De communicatie was knap lastig: aan gene zijde spraken uitsluitend Russisch (ook dat is inmiddels anders trouwens ...). Maar voor mij was dat het moment van het inzicht dat onze stedenband er absoluut toe doet!

En de minst fraaie herinnering of ervaring?

Dat waren toch de momenten dat we aanliepen tegen de Russische bureaucratie: een geweldig initiatief samen met het kindertehuis in Moermansk om de tuin van het tehuis bruikbaar te maken voor de kinderen strandde op het laatste moment (de spullen stonden hier al klaar voor verscheping!) door politieke

tegenwerking. Erg frustrerend! (*Deze frustratie delen we: ik stond in 2002 aan de wieg van dit initiatief...*) Maar ook nu nog maak ik me zorgen over de af en toe intimiderende bejegening van buitenlandse organisaties – intimidatie 'van bovenaf'.

Ben je, na je afscheid als voorzitter, nog betrokken bij de Stedenband?

Uiteraard: als donateur. Maar zeker ook als meer dan gemiddeld geïnteresseerde in alles wat te maken heeft met onze relatie met Rusland in het algemeen en Moermansk in het bijzonder.

Het Nederlands-Russisch Vriendschapsjaar is net afgesloten na een periode met een aantal incidenten die die vriendschap geen goed hebben gedaan, zacht uitgedrukt. Er gingen stemmen op om ons koningspaar thuis te houden en de Winterspelen in Sotsji te boycotten. Hoe sta jij hierin?

Ik beschouw 'Het Ruslandjaar' als een prima middel om contacten te leggen en te verstevigen, ook waar het onze stedenband betreft. Vanuit die stedenband hebben we kunnen bijdragen, via gezamenlijke projecten, aan veranderingen die ook (misschien langzamer dan

wij graag zouden zien ...) in Moermansk plaatsvinden. Bijvoorbeeld: een veranderende houding ten opzichte van de positie van en de omgang met kinderen met een verstandelijke beperking zoals het Syndroom van Down. Ook het delen van kennis op andere terreinen van de gezondheidszorg voor kinderen via em. prof. Sauer (UMCG) bijvoorbeeld.

Over het koningspaar of een boycot

van Sotsji: als niet gaan de door ons gewenste doelen dichterbij zou brengen, dan is de uitkomst simpel: thuisblijven. Ik denk dat het zo niet werkt. Ik vind dat je moet blijven praten, dat de discussie moet worden gevoerd, dat we op die manier ook de steun verlenen aan de minderheden die ons aan het hart gaan. Dus: vooral het contact niet verbreken!

De Stedenband Groningen-Moermansk bestaat in 2014 vijftwintig jaar. De rol van de stedenband is in die tijd veranderd, bezuinigingen treffen ook ons activiteitenbudget en er gaan zelfs stemmen op om de stedenbanden maar helemaal op te doeken. Zie jij een rol voor de stedenband in de toekomst?

De keuze destijds voor een stedenband met een stad achter het IJzeren Gordijn was een puur politieke, van maatschappelijk draagvlak was aanvankelijk geen sprake. Maar het is, gelukkig, gebleken een steentje in de vijver te zijn en dat draagvlak ontstond, zowel bij ons als in Moermansk. In Rusland is een beweging op gang gekomen, in Moermansk is bijvoorbeeld een ontmoetingshuis voor

homo's geopend. Ik denk dat de stedenband daarin een rol heeft gespeeld en kan blijven spelen, maar uitsluitend wanneer aan beide zijden het belang gezien wordt. En dat er naast sociale en culturele projecten steeds meer ook meegewerkt wordt aan zakelijke contacten: prima, vooral doen!

Een laatste vraag met een lastig onderwerp dat ons allen raakt: de recentelijk in Rusland ingevoerde antihomopropagandawetten.

Niet alleen die wet, maar ook de intolerantie die eruit spreekt en voortkomt is juist reden om, binnen de mogelijkheden van de stedenband, dit onderwerp blijvend te agenderen. Maar wel met respect voor de Russen: laat ze in hun waarde. Zijzelf moeten dit proces van acceptatie doormaken – dat hebben wij ook gedaan vanaf de jaren zeventig, en eerlijk gezegd: als wij al 'klaar' zouden zijn dan is dat ook nog niet zo lang ... Blijf praten, laat zien dat het ook anders kan, maar gun ze (al is het met tegenzin) hun eigen tempo.

Jubileum

Culturele middag & Russische maaltijd

In 2014 bestaat de Stedenband Groningen-Moermansk 25 jaar. Dit jubileum willen we graag vieren met onze donateurs en andere belangstellenden. Op 16 maart 2014 organiseert de Stedenband daarom een culturele middag in de A-kerk met onder andere een optreden van Trio Parafraz. De middag wordt afgesloten met een echte Russische maaltijd. Nadere informatie over programma, kosten en deelname volgt – houdt u ook onze website en sociale media in de gaten.

Datum: 16 maart 2014
Tijd: 14.00 tot 17.00 uur
Plaats: A-kerk, Groningen

U bent van harte welkom!

'Love story' in het Skype-tijdperk

***Twee gymnasia, twee steden, twee landen samen
in één musical***

Door Olga de Kort

Hoe overbrug je een afstand van 3000 mijl als je verliefd maar nog steeds leerplichtig bent? Vroeger had je postduiven, postkoetsen, briefkaarten en een telegraaf. Brieven schrijven is natuurlijk nog steeds een oplossing, maar met het moderne Skype en mobiele telefoons kun je een object van jouw dromen meteen zien en horen. Je hebt nog steeds doorzettingsvermogen, creativiteit, vertrouwen in elkaar en lef nodig om je relatie op lange afstand in stand te houden, maar een beetje meewerkende verbinding doet wonderen. Zoals in het verhaal van de Groningse Merel en Evgeni uit het Russische Moermansk, de twee gymnasiasten die door 3000 mijl plus 3 seconden Skype-vertraging van elkaar verwijderd zijn.

Een uitwisselingsbezoek, een romantische wandeling over de kade en de beloften elkaar nooit te vergeten. Ouders en vrienden thuis zijn natuurlijk sceptisch maar de twee verliefde scholieren geloven dat ze elkaar heel snel weer kunnen ontmoeten. Daarvoor moet Jevgeni 'slechts' de landelijke finale van een zangwedstrijd winnen en als vertegenwoordiger van Rusland naar Groningen komen. Tot zo ver de plot van de gezamenlijke musical van het Groninger Praedinius Gymnasium en het Gymnasium Nr. 1 in Moermansk. De musical die op 7 juni jongstleden door de Nederlandse en Russische scholieren uitstekend werd gespeeld en gezongen in niet minder dan drie talen (Nederlands, Russisch en Engels) en begeleid door niet minder dan twee orkesten, het Noord Nederlands Orkest (NNO) onder leiding van Joost Smeets en het schoolorkest Aulos van het Praedinius Gymnasium.

Voor en achter de schermen

Een romantisch verhaal, mooie Russische orkestmuziek van Tsjajkovski en Prokofjev, bekende pop-, rock- en discoliedjes en onbekende Russische schlagers, aanstekelijk zingende, dansende en acterende spelers, dat is slechts het topje van de ijsberg dat het enthousiaste publiek tijdens de voorstelling ziet en hoort. De musical duurt iets meer dan een uur, maar het voorbereidingswerk van alle betrokkenen is niet in uren uit te drukken. En hoeveel betrokkenen: docenten Russisch, Engels en Frans in Groningen, Russische docenten in Moermansk, scriptschrijvers, de schoolmuziekdocente en de musicaldocent, de orkest-dirigent en orkestmusici, de regisseur, de arrangeur, gastfamilies. In de drie jaar die de musical van het eerste idee tot de voorstelling in de Oostpoort aflegde, groeide het project tot een voorbeeld van scholensamenwerking, een symbool van stedenverband en een

trekpleister van het Nederland-Ruslandjaar.

Script

Van het idee naar het script, het klinkt logisch en eenvoudig, maar hoe maak je een script dat zowel Nederlandse als Russische deelnemers tevreden stelt? Zonder taalkennis een onbegonnen werk, weet **Jeanette Bron**, docente Russisch van het Praedinius Gymnasium: 'De contacten verliepen via e-mail en Skype. De Skype-sessies waren erg nuttig, er konden immers geen gezamenlijke repetities plaatsvinden en alle belangrijke informatie werd vertaald. Er waren oorspronkelijk meerdere scripts: het Nederlands-Engelse script werd vertaald naar het Russisch, het Russische script naar het Nederlands, en zo werd er flink aangepast, veranderd en geschaafd.'

Ook de contacten van regisseur **Bert Schudde** verliepen via Skype en e-mail: 'Het ging soms in het Russisch met een simultane vertaling van Jeanette, soms in een mengelmoes van Duits en Engels. Nadat er eenmaal een script lag waar de Russen zich in kon vinden, verliep de samenwerking vrij vlot, voor zover dat kan op 3000 mijl afstand. De muzikale invulling werd uitgewerkt met het NNO en later aangevuld met liederen en muziekstukken vanuit Moermansk.' Als regisseur moest Schudde zorgen voor 'de onderlinge samenhang en de aansluiting van de musical bij zowel de belevingswereld van de Nederlandse als Russische leerlingen. Geen collage of potpourri, maar een eenheid in verhaal, beeld, spel en muziek. Met nog eens voldoende ruimte voor het NNO. Al vrij snel kwam ik uit op een reisverhaal, een odyssee.'

Organisatie

Taalkennis, goede internetverbinding en muzikale verstandhouding zijn uitstekende voorwaarden om een musical te schrijven maar er blijven nog belangrijke

zaken over zoals fondsenwerving, organisatie van audities, repetities en vormgeving.

Wouter Offringa, docent Frans: 'Wij hebben bij diverse fondsen aangeklopt en honderden brieven verstuurd. De graphics bij het verhaal zijn verzorgd door oud-leerlingen. De kostuums zijn vervaardigd door een ouder met veel ervaring, en een heel team van goede naaisters. Ook het NNO heeft veel tijd en moeite besteed aan de muziekkeuze en de arrangementen.'

Aan **Jorien Roesink**, muziekdocente van alle eerste klassen en dirigente van het schoolorkest Aulos, was het om de audities voor de zangers te organiseren en met het schoolorkest de stukken in te studeren. De speciaal uitgenodigde musicaldocent **Robert Ramaker** gaf 'pluscursussen musical'.

Alles bij elkaar 'een gedurfd plan en een complex project', vindt regisseur Bert Schudde. 'Gedurfd omdat er een enorme klus in relatief korte en meestal eigen vrije tijd met een zeer beperkt budget geklaard moest worden.'

Laatste repetitieweek

Pas in de laatste repetitieweek kwam alles bij elkaar: het schoolorkest repeteerde met het NNO, de Russische spelers kwamen na een driedaagse reis naar Groningen en leerden hun Nederlandse medespelers kennen.

Jorien Roesink: 'Aanvankelijk vonden de meeste leerlingen van het orkest de stukken te makkelijk en te kort, vooral als ze alleen het refrein meespeelden. Het kon echter niet anders met slechts zes gezamenlijke orkestrepetities waarvan twee met de zang/toneelgroep. Wij hadden alleen tijd om alle onderdelen in elkaar te passen en de puntjes op de i te zetten.' Tijdens de orkestrepetities onder leiding van Joost Smeets kregen de leerlingen echt de smaak te pakken: 'Iedereen was dolenthousiast. De concentratie tijdens de repetities was on-

gekend hoog. Om tijdelijk een onderdeel te zijn van zo'n groot en goed orkest is een bijzondere ervaring. Het is bijzonder leerzaam geweest om er te zitten, mee te repeteren, in een strak tijdschema te werken, en te horen wat voor mooie klank zich ontwikkelt. De leerlingen zijn geraakt en geïnspireerd'.

Bert Schudde: 'Stapje voor stapje is de voorstelling in de laatste repetitieweek gegroeid: én wat de betreft timing en organisatie op het toneel, én wat betreft de diepgang in het spel en de muziek. Alle betrokkenen hadden veel moed nodig. Theater en klassieke muziek zijn twee verschillende werelden. Het middelbaar onderwijs en een professioneel orkest zijn twee verschillende werelden. Ook Rusland en Nederland zijn twee verschillende werelden. Als regisseur heb ik geprobeerd al die verschillende werelden te laten samensmelten tot een coherente voorstelling, waarin ieders bijdrage tot zijn recht komt. Een project

als '3000 mijl in 3 seconden' is onmogelijk wanneer je overal controle over wilt houden. Daarvoor is het te complex. Delegeren en ieder laten doen waar hij of zij het best in is, is de sleutel tot succes.'

Resultaat

En een succes werd het wel! Jorien Roesink: 'De energie die iedereen er in heeft gestopt is er in honderdvoud weer uitgespat tijdens de voorstelling. Ik ben trots op iedereen die bij de musical betrokken was. In korte tijd hebben we veel bereikt en een mooie voorstelling gemaakt. Ik heb met kippenvel zitten kijken vanuit de zaal!'

Het is het project geworden waar iedereen op gehoopt had. Jeanette Bron: 'Alles is er samengekomen: taal, techniek, geluid, licht, vormgeving, muziek, instrumenten, zang, acteren, communicatie, rekwisieten, kostuums, grime en niet in de laatste plaats de daadwerkelijke contacten tussen Nederlandse en Russische jongeren die in gastgezinnen

waren geplaatst.' Bert Schudde: 'Ik kijk met bijzonder veel genoegen terug op de voorstelling. De voorstelling is door alle betrokkenen met veel lef en recht uit het hart gemaakt. Dat geeft een bijzondere energie. Mensen stellen zich open en stijgen boven zichzelf uit. Taal- en andere barrières verdwijnen en er staat een voorstelling die bij het publiek binnenkomt.'

En de toekomst? **Wouter Offringa:** 'Ik heb uit het orkest vele enthousiaste geluiden gehoord over deze samenwerking. Graag zouden we als school deze samenwerking voortzetten. Het is een heel groot project geworden waar velen op vrijwillige basis met veel enthousiasme aan meegewerkt hebben, zodat het uiteindelijk met beperkte middelen toch een groot succes is geworden.'

Met dank aan Olga de Kort en het tijdschrift Kunstzone, die zo vriendelijk zijn geweest dit artikel en enkele foto's aan onze Nieuwsbrief ter beschikking te stellen.

Activiteitenplan 2014

Stedenband Groningen-Moermansk

De stichting Stedenband Groningen-Moermansk verwacht veel van 2014: de stedenband bestaat dan 25 jaar. Dit jubileum vieren we zowel in Groningen als in Moermansk met speciale activiteiten. Uitwisselingen in 2014 krijgen hierdoor een extra feestelijk tintje. Dit vraagt van ons grote creativiteit omdat 2014 het eerste jaar is waarin we gekort worden op onze gemeentelijke subsidie.

Lopende projecten

- Het Willem Lodewijk gymnasium gaat in 2014 weer met een delegatie naar Severomorsk. Het nieuwe gezamenlijke project zal volgend voorjaar weer op beide scholen uitgewerkt worden. Elk jaar zien we de resultaten verbeteren vanwege de steeds verbeterende communicatiemogelijkheden.
- Het Praedinius Gymnasium heeft in 2013 met Gymnasium Nr. 1 uit Moermansk en het NNO de musical '3000 mijlen in 3 seconden' opgevoerd in Groningen. De Ruslandclub van deze school zal na het succes van deze opvoering ook in 2014 contact houden.
- Het uitwisselings- en scholingsproject tussen de kinderziekenhuizen in Groningen (UMCG) en Moermansk gaat in 2014 verder. Prof. Sauer, inmiddels gepensioneerd, heeft toegezegd dat hij nog een aantal jaren dit project wil blijven trekken. Hierdoor kunnen kinderartsen in Groningen, Moermansk en St. Petersburg ervaringen uitwisselen en kennis opdoen.
- In 2013 is het project 'Nika' gestopt. De organisatie van ouders van kinderen met downsyndroom is in Moermansk niet meer actief. De meeste ouders zijn lid geworden van 'Nadjezda', een oudervereniging voor ouders van gehandicapte kinderen. Zij hebben de afgelopen vijftien jaar veel bereikt voor kinderen met een handicap. Er zijn nu scholen en dagcentra. De afspraak is dat in 2014 Groningse studenten van de IAD-minor van de Hanzehogeschool in een dagcentrum voor volwassen verstandelijk gehandicapten stage gaan lopen.
- In 2013 is een afvaardiging van de poppodia in Groningen in Moermansk geweest om bandjes te scouten. Er is een film gemaakt over de popwereld in Moermansk en de bedoeling is dat er in 2014 een uitwisseling komt. Op 31 januari 2014 staat de première van de film gepland in het Conservatorium van Groningen.
- Vanuit Moermansk kwam het verzoek om een uitwisseling tot stand te brengen tussen de plaatselijke brandweercorpsen. In 2012 is de Groninger commandant in Moermansk geweest. Wij hopen in 2014 op een tegenbezoek.
- In april 2013 is een succesvolle handelsmissie naar Moermansk georganiseerd. De missie stond onder lei-

ding van wethouder Van Keulen en was georganiseerd in samenwerking met GasTerra, SNN, het consulaat in St. Petersburg en de gemeente Groningen. De missie krijgt eind 2013 en in 2014 een vervolg, er komt dan ook een handelsmissie vanuit Moermansk naar Groningen. Dit komt mede door het bezoek van burgemeester Rehwinkel in 2012.

- De samenwerking met de IAD-afdeling van de Hanzehogeschool stond in 2013 op een laag pitje. Het blijft moeilijk stageplekken te vinden. Door onze contacten met 'Nadjezda' ontdekten we dat hulp van studenten nodig is. In 2013 is een docent van de IAD afgereisd om één en ander te regelen.

Nieuwe projecten

- Een Hollandse week in Moermansk organiseren, uiteraard samen met het bestuur en de medewerker in

Moermansk. We denken aan oud-hollandse spelletjes, klederdrachten enzovoort.

- In Groningen gaan we het jubileum ook vieren. Op 16 maart 2014 staat een culturele middag gepland in de A-kerk.
- Samen met Gasterra stimuleert de stedenband de contacten tussen de MSTU in Moermansk met de RuG en de Hanzehogeschool. De nadruk ligt op energie.
- We gaan proberen de fototentoonstelling van Rob de Jong opnieuw te exposeren, zowel in Groningen als in Moermansk.

Stichting Stedenband Groningen-Moermansk

Bezoekadres | op afspraak
Europaweg 8
9723 AS Groningen
Tel. (+31) 050 367 6168

Postadres
Postbus 1667
9701 BR Groningen
stedenband.moermansk@ groningen.nl

Wilt u deze nieuwsbrief niet meer ontvangen? Stuur dan een mailtje naar stedenband.moermansk@ groningen.nl

Wilt u donateur worden om onze projecten te steunen?
U kunt uw bijdrage storten op gironummer 2839949

Voor verdere info, zie onze website: www.groningenmoermansk.nl